

Nr 50

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motion angående utformningen av riksdagens lönelegations årliga redogörelse till riksdagen.

I motionen nr 329 i andra kammaren av herr *Nihlfors* hemställs, »att riksdagsstadgans § 12, som innefattar föreskrifter avseende riksdagens lönelegation, kompletteras på sådant sätt att årsredogörelsen från delegationen även skall uppta yrkanden om åtgärder som ej vunnit delegationens bifall men som av någon ledamot föreslås ändock skall ingå i redogörelsen».

Gällande bestämmelser och deras förarbeten

Grundläggande stadganden om riksdagens lönelegation återfinns i 62 § regeringsformen och 71 § riksdagsordningen. Om deras innehåll är det här tillräckligt att anteckna, att sistnämnda paragraf bl. a. föreskriver att »ledamot som ej instämt i delegationens beslut är obetaget att låta sin skiljaktiga mening antecknas».

Kompletterande föreskrifter i vissa hänseenden har lämnats i 12 § riksdagsstadgan. Där sägs bl. a. att »delegationen skall till riksdagen avlämna årlig redogörelse för sin verksamhet». Om utformningen av denna redogörelse föreskrivs endast att vid densamma skall fogas alla överenskommelser som överlämnats till delegationen jämlikt 62 § regeringsformen.

Frågan om redovisning av lönelegations verksamhet för riksdagen upptogs inte i den proposition till 1964 års riksdag, genom vilken förslag om delegationens inrättande framlades. Den aktualiserades emellertid i följdmotioner. Vid ärendets behandling i utskottet betraktades redovisningsfrågan i samband med spörsmålet, om delegationen borde vara ett obligatoriskt eller ett fakultativt organ. Riksdagen beslöt på utskottets förslag den avvikelserna från propositionens förslag, att delegationens behörighet skulle kunna återkallas för visst fall. Frågan om redovisning av verksamheten för riksdagen upptogs därefter vid 1965 års riksdag, i samband med att det vilande grundlagsändringsförslaget framlades för riksdagens slutliga ställningstagande. I sitt av riksdagen godkända memorial (nr 11) med förslag till ändringar i riksdagsstadgan med anledning av lönelegations inrättande anförde utskottet då följande i redovisningsfrågan:

Med avseende på delegationens redovisning inför riksdagen har utskottet funnit, att sådan bör ges årligen genom en redogörelse, som utskottsbe-

handlas i vanlig ordning. Då denna redogörelse bl. a. skall tjäna som underlag för ställningstagande till frågan om delegationens fortsatta behörighet, bör den avlämnas vid första plenum efter riksdagens öppnande, dvs. motionstidens första dag. Alla överenskommelser, som överlämnats till delegationen för ställningstagande, bör biläggas, vare sig de blivit godkända eller icke. Redogörelsen synes lämpligen kunna behandlas av bankoutskottet.

Oavsett att lönelegationen ålägges att avge årlig redovisning, bör den äga befogenhet att, närhelst den så finner påkallat, lämna riksdagen redogörelser för handlagda ärenden. Detta har beaktats vid avfattningen av utskottets förslag till stadgande om redovisningen.

På frågan om årsberättelsens närmare utformning ingick utskottet inte. Ur memorialet är i övrigt endast att anteckna, att utskottet »i syfte att understryka vikten av att riksdagen kan erhålla god inblick i delegationens arbete och att detta bedrivs efter väsentligen samma välordnade former som utskottens arbete» föreslog en uttrycklig bestämmelse om skyldighet för sekreteraren att föra protokoll vid sammanträdena.

Lönelegationens praxis

Vid lönelegationens sammanträden förs i enlighet med riksdagsstadgans föreskrift protokoll. I dessa antecknas alltid företagna voteringar samt avgivna reservationer.

Lönelegationen har hittills avgett två årsberättelser. I den första redovisades inga skiljaktigheter. I den andra, avgiven till årets riksdag, återfinns (s. V) följande uppgifter:

Vid samråd med chefen för civildepartementet den 15 mars inför upptakten till förhandlingarna om statstjänstemännens löner 1966 uttalade delegationen, att vid fördelningen av de löneökningar, vari förhandlingarna kunde komma att resultera, tyngdpunkten borde läggas på en höjning av de lågavlönade tjänstemännens löner. Uttalandet tillkom efter votering, varvid ordföranden herr Gustafsson i Uddevalla, herrar Damström, Helge Karlsson, Johan Olsson, Hjorth, Almgren, Bengtsson i Landskrona och Boo samt fru Skantz röstade för det angivna uttalandet medan övriga närvarande, nämligen vice ordföranden herr Per Jacobsson samt herrar Söderberg, Åkerlund, Ringaby och From, ansåg att delegationen icke skulle göra något uttalande i ämnet. I anslutning till beslutet anförde herrar Söderberg, Åkerlund och From i särskilt yttrande, att de med sitt votum avsett icke att taga ställning i sakfrågan men att ge uttryck åt uppfattningen att delegationen icke, innan dels formerna för dess kommunikation med dem som förordnats att rådpläga med delegationen närmare övervägts, dels ytterligare material i sakfrågan framlagts, borde göra ett uttalande av ifrågavarande slag.

I en avslutande mening före underskriften (s. XIII) antecknas därutöver, att »protokollsutdrag utvisande skiljaktig mening i fråga om redogörelsens utformning bifogas (s. XIV)». Av nämnda protokollsutdrag framgår, att en ledamot begärt att följande stycke skulle införas i berättelsen efter det ovan citerade stycket:

Vid detta tillfälle behandlades även frågan huruvida delegationen skulle uttala, att i ifrågavarande sammanhang ett avskaffande av dyrortsgraderingen borde eftersträvas. Delegationen beslöt med 11 röster mot 3 att icke göra något uttalande i ämnet; för ett uttalande av angiven innebörd röstade av nyss angivna personer herrar Johan Olsson, Boo och Ringaby.

Det framgår vidare, att votering förekommit om detta yrkande, varvid detta avslagits, och att reservation häremot avgetts.

Motionen

Motionären redogör för vad löne delegationens berättelse till årets riksdag innehåller i fråga om skiljaktiga meningar och anför därefter:

Den som tar del av löne delegationens årsredogörelse och vid denna fogat protokollsutdrag samt bilagor rörande alla avtal som godkänts får givetvis en fullständig bild av delegationens ställningstaganden under året. Samtidigt framstår det som minst sagt omständligt att den fullständiga bilden av verksamheten erhålls först sedan läsaren tagit del av ett protokollsutdrag, av vilket framgår att majoriteten försökt hålla borta från redogörelsen en fråga, som dock tagits upp till behandling under året. Det torde därför böra övervägas om inte den ordningen skulle finnas stadfäst att redogörelsen, därest ledamot gör framställning därom, även bör innefatta upplysning om väckta förslag till åtgärder, även om de ej vunnit delegationens bifall. Härigenom kunde undvikas att sådana omvägar för publicering, som nu använts, tillgripes av en minoritet.

Motionären anser, att särskilda föreskrifter i ämnet lämpligen bör intas i 12 § riksdagsstadgan.

Utskottet

I förevarande motion hemställs om en föreskrift i riksdagsstadgan, att i löne delegationens årsberättelse till riksdagen skall upplysas om varje minoritetsyrkande som någon ledamot begär att få redovisat. Utskottet antecknar, att frågan alltså endast gäller berättelsens utformning och inte ledamöternas rätt att reservera sig. I sistnämnda hänseende görs ingen anmärkning mot delegationens praxis. Det bör vidare noteras, att i det konkreta fall, som föranlett motionen, framgick minoritetsyrkandet av berättelsen. Motionären vänder sig endast mot det sätt, varpå redovisningen skedde.

Utskottet finner att det är svårt att ge generella regler för hur minoritetsmeningar skall komma till uttryck i löne delegationens berättelser. Självklart är att berättelsen bör ge så fullständiga upplysningar som möjligt, men hur detta bör ske kan i vart fall inte regleras innan ytterligare praktisk erfarenhet vunnits. Sättet för redovisningen kan bl. a. påverkas av hur

många och hur utförliga reservationerna varit under det år som berättelsen avser. Utskottet förutsätter att delegationen själv kommer att finna praktiska former för redovisningen, som tillgodoser alla berättigade önskemål.

Utskottet hemställer av anförda skäl,

att motionen II: 329 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 oktober 1967

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Georg Pettersson, Torsten Andersson*, Damström, Erik Olsson, Sveningsson, Dahl*, Hernelius, Sörenson*, Dahlberg och Dahlén; samt

från a n d r a kammaren: herrar Adamsson, Nilsson i Östersund, von Friesen*, Henningsson*, fru Thunvall, herrar Johansson i Trollhättan, Larsson i Luttra, Werbro, Boo* och Werner.

* Ej närvarande vid justeringen.